

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

02 aprilie 2014

mun. Chișinău

Colegul penal în componența:

președinte – Constantin Gurschi,

judcători – Ion Arhiliuc și Liliana Catan,

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de avocatul Dumneanu Radu în numele petiționarului Bordian Constantin Valentin, împotriva încheierii judecătorului de instrucție a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 17 decembrie 2013 privind anularea ordonanței de pornire a urmăririi penale și altor acțiuni ale procurorului,

C O N S T A T Ă :

1. La 11.11.2013, în adresa Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a parvenit plîngerea petiționarului Bordian C., depusă în ordinea art. 313 CPP, în care acesta a solicitat anularea ordonanței procurorului din Procuratura anticorupție din 15.10.2013, privind examinarea cererii adresate de dînsul la 07.10.2013; obligarea procurorului șef al Procuraturii anticorupție să dispună înregistrarea corespunzătoare a denunțului din 07.10.2013 în Registrul de evidență a infracțiunilor și organizarea controlului în conformitate cu prevederile art.274 CPP asupra acestuia; anularea ordonanței de pornire a urmăririi penale în cauza nr.2013978178; obligarea Procuraturii Generale să emită ordonanța prin care să se expună asupra solicitării de retragere a cauzei penale nr. 2013978178 de la Procuratura anticorupție și Centrul Național Anticorupție și dispunerea efectuării urmăririi penale de către un alt organ de urmărire penală.

În continuare, petiționarul a mai solicitat verificarea legalității ordonanței de pornire a cauzei penale nr. 2013978178, invocând că, potrivit ordinului șefului IGP nr. 111 ef. din 05.04.2013, dînsul se afla în concediu pentru îngrijirea copilului din data de 05.04.2013, respectiv era în imposibilitate de a comite infracțiunea incriminată, prevăzută de art.328 CP, situație care determină concluzia că scopul pornirii urmăririi penale nu a fost acela de a elucida circumstanțele expuse în ordonanța de pornire a urmăririi penale în privința sa, dar altul care este necunoscut, iar acțiunile efectuate în cadrul procesului penal respectiv, sunt contrare prevederilor art. (1) alin. (2) și art.252 CPP și urmează a fi calificate drept ilegale.

De asemenea, petiționarul a invocat că procurorii din Procuratura anticorupție nu sunt imparțiali, fapt pentru care consideră că este necesar să se dispună retragerea cauzei penale de la Procuratura anticorupție și Centrul Național Anticorupție și

transmiterea acesteia unui alt organ de urmărire penală. Adresarea sa către Procurorul General la 21.10.2013, cu solicitarea verificării inclusiv a acțiunilor ilegale admise la momentul înregistrării denunțului din 07.10.2013 și neinformarea despre rezultatul examinării până la 22.10.2013, încalcă grav prevederile art. 1, 68, 313 CPP.

2. Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 17 decembrie 2013, plîngerea înaintată de petiționarul Bordian C. a fost respinsă, totodată, fiindu-i explicat dreptul de contestare în modul prevăzut de lege a ordonanței Procurorului General din 03.10.2013, prin care s-a dispus efectuarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2013978178 de organul de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție.

3. În motivarea soluției adoptate, instanța a constatat că prin ordonanța procurorului în Procuratura anticorupție din 15 octombrie 2013, s-a dispus de a respinge, ca neîntemeiată, cererea lui Bordian C. din data de 07.10.2013, prin care s-a solicitat tragerea la răspundere penală a persoanei care a denunțat fals presupusele acțiuni criminale comise de către Bordian C., exprimate prin introducerea, prin contrabandă, pe teritoriul Republicii Moldova a articolelor din aur nemarcat în scopul neachitării impozitelor la bugetul de stat. Potrivit ordonanței respective, urmărirea penală a fost pornită de Procuratura Anticorupție la 03 septembrie 2013, conform elementelor infracțiunii prevăzute la art. 328 alin. (1) și art. 244 alin.(2) lit. b) CP. Procurorul a indicat că, analizînd circumstanțele faptice constatate în cadrul urmăririi penale în coraport cu cererea înaintată, aceasta din urmă este neîntemeiată și necesită a fi respinsă.

Astfel, judecătorul de instrucție făcînd referire la prevederile art. 313 CPP, a menționat că plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe. Plîngerea poate fi înaintată, în termen de 10 zile, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea. Judecătorul de instrucție, considerînd plîngerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate.

Or, din economia art. 313 alin. (2) CPP, se constată că persoanele indicate în alin. (1) al normei menționate, nu sînt în drept de a ataca la judecătorul de instrucție ordonanțele de pornire a urmăririi penale, întrucît această hotărîre nu este definitivă și constituie doar începutul urmăririi penale, care, în continuare, duce la punerea sub învinuire a unor persoane și care se finalizează cu terminarea urmăririi penale și cu întocmirea rechizitoriului, fie cu încetarea urmăririi penale în temeiul prevăzut de Codul de procedură penală. După terminarea urmăririi penale cu întocmirea

rechizitoriului, materialele cauzei se înaintează în judecată.

Totodată, pot exista cazuri când persoana interesată poate ataca în instanță și actul procedural prin care s-a dispus pornirea urmăririi penale. Acestea sunt cazurile când se invocă încălcarea ordinii de pornire a urmăririi penale sau există unele din circumstanțele care exclud urmărirea penală, cum ar fi:

- a) fapta nu este prevăzută de legea penală;
- b) a intervenit termenul de prescripție;
- c) a intervenit decesul făptuitorului, cu excepția cazurilor de reabilitare;
- d) lipsește plângerea victimei în cazurile în care urmărirea penală începe, conform art.276 CPP, numai în baza plîngerii acesteia;
- e) în privința persoanei respective există o hotărîre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeuri;
- f) în privința persoanei respective există o hotărîre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceeași acuzație;
- g) există alte circumstanțe, prevăzute de lege, care condiționează pornirea urmăririi penale sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Însă, în speța dată, instanța de judecată nu a constatat prezența circumstanțelor menționate care ar atrage nulitatea actului procesual prin care s-a dispus pornirea urmăririi penale în baza art.328 alin.(1) CP și art.244 alin.(2) lit. b) CP.

De asemenea, s-a reținut și faptul că prin ordonanța Procurorului General din 03 octombrie 2013, s-a dispus efectuarea urmăririi penale în cauza penală nr.2013978178 de către organul de urmărire penală a CNA. În conformitate cu prevederile art.271 alin. (7) CPP, Procurorul General și adjuncții lui, în caz de necesitate, în scopul asigurării urmăririi complete și obiective, sub toate aspectele, pot dispune, prin ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală, indiferent de competență.

În conformitate cu prevederile legale indicate anterior, ordonanța menționată de asemenea nu poate fi obiectul contestării către judecătorul de instrucție, luând în considerație și faptul că reclamantul Bordian C. este angajat al MAI, iar efectuarea urmăririi penale a fost dispusă de către Centrul Național Anticorupție, adică de către persoana împuternicită în modul prevăzut de legislație în vigoare.

Referitor la solicitarea reclamantului privind obligarea procurorului șef al Procuraturii anticorupție să dispună înregistrarea corespunzătoare a denunțului din 07.10.2013 în Registrul de evidență a infracțiunilor și organizarea controlului în conformitate cu prevederile art.274 CPP, instanța de judecată a remarcat că procurorul în ordonanța din 15 octombrie 2013, s-a expus în ordonanța adoptată fiind menționate prevederile alin. (1) art. 274 CPP, faptul că, procurorul sesizat în modul prevăzut în art. 262 și art. 273 CPP, dispune în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de

constatare, rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală.

În atare situație, tragerea la răspundere penală a persoanei care a denunțat acțiunile presupuse a fi ilegale comise de către Bordian C. nu poate fi efectuată pe motiv că la moment nu au fost stabilite circumstanțele ce ar permite de a infirma sau confirma faptele expuse în denunț. Cu referință la efectuarea confruntării între Bordian C. și persoana care a denunțat acțiunile presupus ilegale comise de către ultimul s-a constatat că acesta nu poate fi efectuată deoarece ultimul nu a fost audiat pe caz, respectiv, nu există careva divergențe ce ar impune necesitatea efectuării acțiunii de urmărire penală nominalizată. Totodată, audierea lui Bordian C., de către organul de urmărire penală urmează a fi efectuată, iar despre necesitatea prezentării acestuia la organul de urmărire penală, ultimul va fi informat în scris.

4. La 09.01.2014, încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs în anulare de către avocatul Dumneanu R., în numele petiționarului Bordian C., prin care solicită:

- anularea încheierii judecătorului de instrucție din 17.12.2013, prin care s-a dispus respingerea plîngerii petiționarului Bordian C.;

- anularea ordonanței din 15.10.2013, prin care s-a dispus respingerea denunțului despre infracțiune și obligarea procurorului șef al Procuraturii Anticorupție să dispună înregistrarea corespunzătoare a denunțului în privința lui Bordian C. din 07.10.2013 în Registrul nr. 1 de evidență a infracțiunilor și organizarea controlului conform art. 274 CPP.

În argumentarea recursului declarat, apărătorul menționează că, hotărîrea judecătorului de instrucție Morozan I. din 17.12.2013 este ilegală, atît din motivul nemotivării acesteia în mod corespunzător, cît și din cauza că încalcă în mod flagrant dreptul lui Bordian C. de acces liber la justiție.

În drept, recursul în anulare declarat se întemeiază pe prevederile art. 452 și art. 453 CPP.

5. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat, în baza materialelor dosarului și în raport cu motivele invocate, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, pentru următoarele considerente.

În temeiul art. 453 CPP, raportat la prevederile art. 6 pct. 44), 22 alin. (3) CPP, art. 4§2 al Protocolului nr. 7 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, hotărîrile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărîrea atacată, inclusiv cînd Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărîrea pronunțată, se consideră încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Potrivit dispoziției art. 452 CPP, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate în art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), și în numele acestora, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârilor judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

În continuare, Colegiul penal specifică că, la 27.10.2012 a intrat în vigoare Legea nr. 66 din 05.04.2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală. Potrivit pct. 144 al art.(1) din legea menționată, prevederile expuse în alin.(2) și (3) din art.452 CPP au fost abrogate.

Alin. (3) al art. 452 CPP, pînă la abrogare, prevedea că persoanele menționate la art. 313 alin. (1) CPP, precum și Procurorul General și adjuncții acestuia, pot declara recurs în anulare împotriva încheierilor irevocabile a judecătorului de instrucție cu privire la pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale în cazurile prevăzute la art.453 CPP.

În speța în cauză, recursul în anulare a fost depus la 09 ianuarie 2014, deci după intrarea în vigoare a legii menționate.

În consecință, pornind de la dispoziția art. 3 CPP, se menționează că în desfășurarea procesului penal se aplică legea procesuală care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Legea procesual penală poate avea efect ultraactiv, adică dispozițiile acesteia, în perioada de tranziție la o nouă lege procesual penală, pot rămîne aplicabile acțiunilor procesuale reglementate de legea nouă, cu condiția că caracterul ultraactiv al normei trebuie să fie reglementat expres de legea nouă.

Dat fiind faptul, că în dispozițiile art. II din Legea nr. 66 din 05.04. 2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, nu este prevăzut caracterul ultraactiv al prevederilor art. 452 alin. (3) CPP, în redacția de pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 66, care prevedea posibilitatea contestării cu recurs în anulare și a încheierilor irevocabile adoptate în ordinea prevăzută de art. 313 CPP, recursul în anulare depus de recurenți urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind utilizată o cale de atac neprevăzută de lege pentru asemenea hotărâri judecătorești.

Un alt argument în sprijinul soluției adoptate îl constituie faptul că, potrivit art. 313 alin. (6) CPP, încheierile judecătorului de instrucție, adoptate pe marginea examinării plîngerilor declarate împotriva ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale cu reluarea urmăririi penale sînt hotărâri irevocabile, iar căile de atac împotriva acestora pot fi exercitate în strictă conformitate cu legea, de la care nu se permite nici o derogare.

Principiul irevocabilității hotărîrii judecătorești rezultă din principiul stabilității și siguranței raporturilor juridice, element esențial al preeminenței dreptului într-o societate democratică, așa cum este consacrat și în preambulul Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

